

**KESTÄVÄN KEHITYKSEN NÄKÖKULMIEN HUOMIOIMINEN
POWER CUP -JUNIORILENTOPALLOTURNAUKSEN TOIMINNASSA**

Power Cup Salossa 2021

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Forssa, kestävä kehitys

Kevät, 2020

Satu Kupari

Kestävä kehitys

Forssa

Tekijä	Satu Kupari	Vuosi 2020
Työn nimi	Kestävän kehityksen näkökulmien huomioiminen Power Cup -juniorilentopalloturnauksen toiminnassa	
Työn ohjaaja	Sanna Hakkarainen	

TIIVISTELMÄ

Power Cup on maailman suurin lapsille ja nuorille tarkoitettu lentopallotaapahtuma. Se järjestetään vuosittain eri kaupungeissa. Koronaviruspandemian vuoksi turnausta ei järjestetä vuonna 2020, joten tapahtuma siirtyi seuraavalle kesäkuulle 2021. Tapahtuma järjestetään silloin Salossa ja teemanä on kestävä kehitys ja teknologia sekä näiden yhdistäminen. Tapahtuman järjestävät Suomen Lentopalloliitto ry, Salon Viesti ry sekä Salon kaupunki. Vastuullisuus on nouseva trendi ja se on tärkeässä asemassa organisaatioiden keskuudessa. Työn tavoitteena oli toimia toimintaoppaana tapahtumassa työskentelevälle 700:lle talkoolaiselle sekä lisätä tietoisuutta kestävästä kehityksestä ja kuinka sen eri näkökulmia voi ottaa huomioon.

Urheilutapahtumat kokoavat yhteen suuria määriä ihmisiä, joten niiden avulla on myös mahdollisuus vaikuttaa ympäristöasioihin. Tapahtumista aiheutuu ympäristön kuormitusta, mutta oikealla järjestelyllä negatiiviset vaikutukset voidaan minimoida. Salon Power Cupin painopistealueita vastuullisuuden osalta ovat viestintä, jätehuolto ja ruokahävikki.

Opinnäytetyö oli toiminnallinen tutkimus, joka sisälsi oppaan suunnittelun ja käsitteli sellaisia aiheita kuten kestävä kehityksen näkökulmia kansallisella ja paikallisella tasolla, kestävä urheilutapahtuman järjestämistä, vastuullisuutta ja kestävä toiminnan lisäämistä Power Cupin eri alueilla.

Opinnäytetyön lopputuloksena kehitysehdotukset, johtopäätökset, keskeiset näkökulmat ja ideat koottiin kolmen sivun pituiseen kestävä kehityksen toimintaohjeeseen tapahtuman työntekijöille ja siten asetetut tavoitteet saavutettiin.

Avainsanat Kestävä kehitys, juniorilentopalloturnaus, Power Cup

Sivut 31 sivua, joista liitteitä 3 sivua

Degree Programme in Sustainable Development
Forssa

Author	Satu Kupari	Year 2020
Subject	Sustainable Development Aspects in the Power Cup Junior Volleyball Tournament Activities	
Supervisor	Sanna Hakkarainen	

ABSTRACT

Power Cup is the world's largest volleyball event for children and young people. It is held annually in different cities. Due to the coronavirus pandemic, the tournament will not be held in 2020, so the event will be postponed to the following June 2021 in Salo. The theme will be sustainable development and technology and their integration. The event is organized by the Finnish Volleyball Association, Salon Viesti and the city of Salo. Responsibility is an upward trend and it has an important role among organizations. Therefore, the aim of this thesis was to serve as a guide for 700 voluntary workers at the Power Cup event and to raise awareness of sustainable development and how its different perspectives can be considered.

Sport events bring together large numbers of people, so they also have the opportunity to make an impact on environmental issues. The events cause burden on the environment, however with the right arrangement, the negative effects can be minimized. Within the terms of responsibility, the forthcoming Power Cup event in Salo focuses on communication, waste management and food waste.

The thesis was a functional study involving the designing of a guide and discussing topics such as sustainable development aspects at national and local levels, organizing a sustainable sport event, responsibility and increasing sustainable activities in Power Cup's various areas.

As a result of the thesis, development proposals, conclusions, key perspectives and ideas of the three-page guidelines for sustainable development for the event employees, were gathered and thus the set goals were achieved.

Keywords Sustainable development, junior volleyball tournament, Power Cup

Pages 31 pages including appendices 3 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	TIETOPERUSTA, TAVOITE JA TARKOITUS.....	2
3	POWER CUP -JUNIORILENTOPALLOTURNAUS.....	2
4	KESTÄVÄ KEHITYS	4
4.1	Agenda 2030.....	5
4.2	Kestävän kehityksen toimikunta	7
4.3	Hiiilineutraali Suomi 2035	8
4.4	Kestävä kehitys Salossa	8
5	VASTUULLISUUS	9
5.1	Yhdenvertaisuus.....	10
5.2	Yhdenvertaisuus lentopallotoiminnassa	10
6	KESTÄVÄ URHEILUTAPAHTUMA.....	11
6.1	Urheilutapahtuman järjestäminen.....	12
6.2	Tapahtumapaikka ja maaperä.....	12
6.3	Urheilutapahtumien myönteiset vaikutukset	13
7	KESTÄVÄN TOIMINNAN LISÄÄMINEN POWER CUISSA	13
7.1	Markkinointi ja viestintä	14
7.2	Materiaalit.....	15
7.3	Liikkuminen ja kuljetukset.....	15
7.4	Majoitus.....	16
7.5	Ruokailu.....	17
7.6	Veden- ja energiankulutus	18
7.7	Jätteen synnyn ehkäisy ja kierrätys.....	20
8	KEHITYSIDEAT	21
9	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	22
	LÄHTEET	24

Liitteet

Liite 1 Kestävän kehityksen toimintaohjeet työntekijöille

1 JOHDANTO

Urheilutapahtumat kokoavat ympärilleen suuria määriä ihmisiä. Ympäristön kuormitus lisääntyy, mutta oikein toimimalla negatiivisia vaikutuksia voidaan minimoida. Tapahtumilla on myös mahdollisuus vaikuttaa ympäristökasvatuksellisissa asioissa lisäämällä ympäristömyönteisyyttä sekä tietoisuutta. Vastuullisuus on tällä hetkellä kasvava trendi erilaisissa organisaatioissa sekä yrityksissä ja se vaikuttaa myönteisesti niiden kilpailukykyyn.

Vuosittain järjestettävässä lasten ja nuorten lentopallotapahtuma Power Cupissa on vuoden 2021 teemana kestävä kehitys ja teknologia sekä näiden yhdistäminen. Power Cup oli alun perin tarkoitettu järjestää kesäkuussa 2020 Salossa, mutta vallitsevan koronaviruspandemian vuoksi Suomen Lentopalloliitto ry:n hallitus päätti 9.4.2020 pidetyssä kokouksessaan tapahtuman siirtämisestä seuraavalle kesälle 2021 (Power Cup, 2020a). Tapahtuma järjestetään Suomen Lentopalloliitto ry:n, Salon Viestin sekä Salon kaupungin toimesta.

Tapahtumaan osallistuu noin 700 talkoolaista ja tarkoitus on laatia työntekijöille kestävän kehityksen toimintasuunnitelma, jonka mukaan he voivat toimia turnauksen aikana. Toimintasuunnitelmaa hyödynnetään myös jatkossa mahdollisuuksien mukaan. Vastuullisuuden osalta Salon Power Cupin painopistealueita ovat viestintä, jätehuolto ja ruokahävikki.

Aihe on mielenkiintoinen, koska kestävän kehityksen oppaiden tai toimintasuunnitelmien julkaisuja on vähän, vaikka aihe on kuitenkin ajankohtainen. Myös kestävää urheilua koskevien teosten saatavuus on ollut haastavaa. Teokset ovat enemmän käsitelleet sosiaalista kestävyyttä, kuten esimerkiksi kansainvälisyyttä tai syrjäytymistä. Ohjeiden avulla tapahtumajärjestäjien on helpompi huomioida erityisesti ekologiseen kestävyteen ja vastuullisuuteen liittyvät tekijät.

Kestävään urheilutapahtumaan tarvitaan sekä järjestäjien että yhteistyökumppaneiden sitoutuneisuutta. Sitoutumisella tarkoitetaan esimerkiksi ratkaisujen pohdintaa yhdessä. Kumppanuussopimukset hyödyntävät kaikkia osapuolia, erityisesti imagotasolla.

Opinnäytetyöni on toiminnallinen opinnäytetyö. Tutkimuskysymyksiä on kaksi: Mitä kestävän kehityksen näkökulmia/tekijöitä on otettava huomioon Power Cup -juniorilentopalloturnauksessa sekä miten lisätä kestävää toimintaa Power Cup -tapahtumaan?

2 TIETOPERUSTA, TAVOITE JA TARKOITUS

Toimintaoppaan tavoitteena on pyrkiä lisäämään tietoisuutta kestävästä kehityksestä Power Cup -tapahtumaan sekä antamaan toimintaohjeita tapahtuman työntekijöille. Suomen Lentopalloliitto ry on julkaissut vuonna 2017 Power Cup -käsikirjan Kuopiossa 2018 järjestettyyn lentopalloturnaukseen. Käsikirjassa kerrotaan tapahtuman prosesseja esimerkiksi kuljetuksen, majoituksen ja ruokailun osalta. Käsikirjassa ei ole lukua kestävästä kehityksestä, mutta siinä on käsitelty vastuullisen toiminnan ja kestävä kehityksen näkökulmia muun muassa jätehuollon kautta. (Suomen Lentopalloliitto ry, 2017)

Työtä on tarkoituksena hyödyntää yhdessä Power Cup -käsikirjan kanssa eli se toimii ohjenuorana tapahtuman työntekijöille. Tilaajan toiveena on, että Suomen Lentopalloliitto ry sekä tulevien vuosien Power Cupin järjestäjät voivat käyttää opinnäytetyötä jatkossakin. (Arminen, 2020)

Kestävästä kehityksestä ja urheilusta ei ole vielä julkaistu kovinkaan paljon tietoa. Erilaisia kestävä kehityksen oppaita on saatavilla esimerkiksi kouluihin ja päiväkoteihin, mutta useimmiten oppaat keskittyvät jätteen lajitteluun ja sosiaaliseen kestävyteen. Opinnäytetyön aineistoa on kerätty kirjallisista ja sähköisistä lähteistä sekä vuoden 2018 Power Cup -käsikirjasta.

Sitra on julkaissut vuonna 2017 Maailman kestävin urheilutapahtuma -nimisen verkkosivun, jossa kestävä urheilutapahtumaa käsitellään jonkin verran. Kyseessä oli vuonna 2017 hiihdon maailmanmestaruuskilpailut Lahdessa, jossa Sitra toimi yhteistyökumppanina. Tavoitteena oli edistää kestäviä ratkaisuja kisatapahtuman aikana. (Sitra, 2017) Suomen Olympiakomitealla on sivustollaan kestävään kehitykseen liittyviä vinkkejä, jotta urheiluseurat voivat lisätä ympäristövastuullisuutta seuratoiminnassaan (Suomen Olympiakomitea ry, n.d.a). Varsinaisia teoksia kestävästä urheilutapahtumista ei kuitenkaan ole julkaistu ainakaan suomeksi.

3 POWER CUP -JUNIORILENTOPALLOTURNAUS

Power Cup (Kuva 1, s. 3) on neljä päivää kestävä lasten ja nuorten lentopalloturnaus. Se on maailman suurin lapsille ja nuorille tarkoitettu lentopallotapahtuma. Tapahtumaa järjestetään vuosittain eri kaupungeissa koulujen päättymisen jälkeen kesäkuun ensimmäisenä viikonloppuna. Ensimmäinen turnaus järjestettiin vuonna 1985 Jyväskylässä nimellä Yhteispele -turnaus ja vuodesta 1989 eteenpäin Power Cup -nimellä. (Power Cup, 2019a)

Turnauksen sarjoissa pelataan ikäluokittain. Pelaajien ikä vaihtelee kouluikäisistä 22-vuotiaisiin. Turnaukseen osallistuu vuosittain yli 850 joukkuetta ja kävijämäärä on yli 7 500 vierasta. Neljän päivän aikana pelataan yli 5 000 ottelua yli 300:lla kentällä. Osallistujille jaetaan turnauksessa yli 50 000 ruoka-annosta. (Power Cup, 2019b)

Kuva 1. Power Cup (Suomen Lentopalloliitto ry, 2020).

Power Cup järjestetään vuonna 2021 kesäkuussa Salossa (Kuva 2, s. 4). Tapahtuma oli tarkoitus alun perin järjestää vuonna 2020, mutta vallitsevan koronaviruspandemian vuoksi se siirretään seuraavalle vuodelle. Järjestäjinä toimivat Salon Viesti ry, Salon kaupunki sekä Suomen Lentopalloliitto ry. Turnauksen teemana on kestävän kehityksen ja teknologian yhdistäminen. Salossa on paljon älykkään teknologian osaamista sekä aurinkoenergiaa, joten niitä halutaan hyödyntää tapahtumassa. (Arminen, 2020)

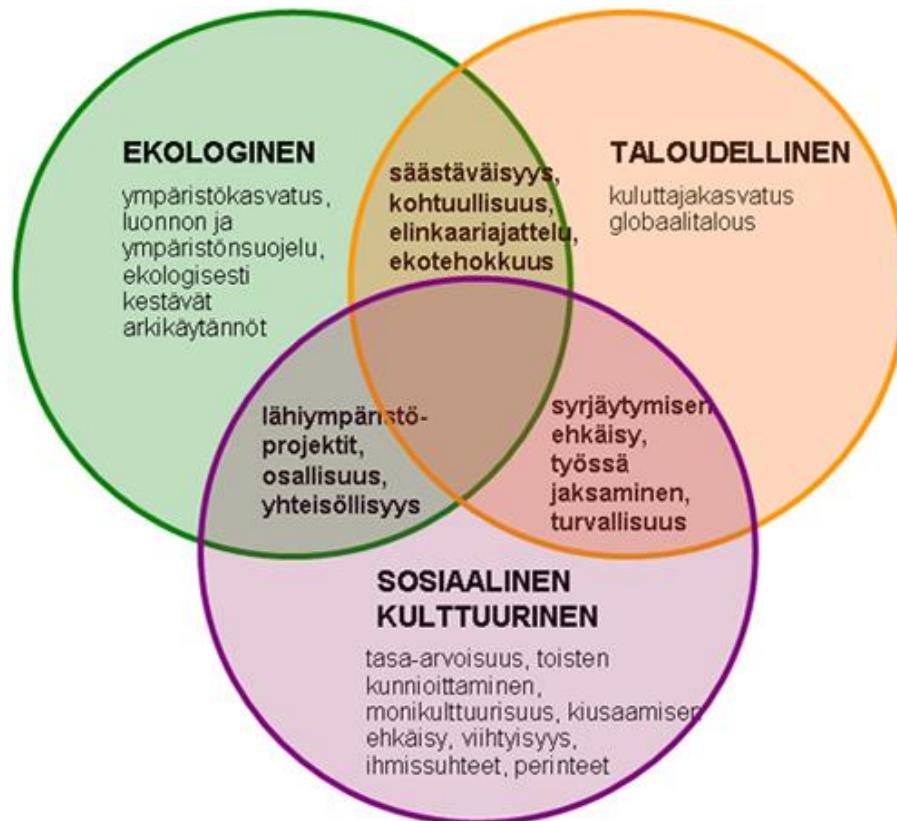
Kuva 2. Power Cup Salo 2020 aluekartta (Power Cup, 2019c).

4 KESTÄVÄ KEHITYS

Kestävää kehitystä on käsitelty ensimmäisen kerran vuonna 1987 YK:n Brundtlandin komissiossa. Kestävä kehitys on ohjattua ja keskeytymätöntä yhteiskunnallista muutosta, joka tapahtuu niin paikallisesti kuin maailmanlaajuisesti. Sen päämääränä on turvata hyvät elämisen mahdollisuudet nykyisille sekä tuleville sukupolville. Samoin päätöksenteossa ja toiminnassa on otettava huomioon ihminen, talous sekä ympäristö. (Ympäristöministeriö, 2013)

Kestävä kehitys voidaan jakaa neljään eri osa-alueeseen (Kuva 3, s. 5): ekologiseen, sosiaaliseen, taloudelliseen ja kulttuuriseen kestävyysalueeseen. Ekologiseen kestävyysalueeseen kuuluvat muun muassa ympäristönsuojelu, biologisen

monimuotoisuuden säilyttäminen sekä yleisesti ympäristön tilaa heikentävien toimintojen estäminen. Sosiaalisella kestävyydellä tarkoitetaan esimerkiksi köyhyyden poistamista, sukupuolten välistä tasa-arvoa, hyvää terveydenhuoltoa sekä mahdollisuutta koulutukseen. Taloudellisesti kestävä toiminta pyrkii pääsemään eroon lineaarisesta ajattelumallista eli mallista, jossa esimerkiksi tuotteita valmistetaan, käytetään ja heitetään pois. Esimerkiksi kiertotalous on taloudellisesti kestävä toimintaa. Kulttuurisella kestävyydellä tarkoitetaan kulttuurien ja perinteiden vaalimista sekä eteenpäin viemistä. (Valtioneuvoston kanslia, n.d.a)

Kestävän kehityksen ulottuvuudet Kuva: Suomen ympäristöopisto SYKLI

Kuva 3. Kestävän kehityksen ulottuvuudet (Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopisto, n.d.).

4.1 Agenda 2030

Agenda 2030 on YK:n jäsenmaiden vuonna 2015 New Yorkin huippukokouksessa tehty sopimus, jonka tarkoituksena on edistää kestävän kehityksen tavoitteita. Ohjelmassa on 17 eri kestävän kehityksen tavoitetta (Kuva 4, s. 7), jotka huomioivat ekologista, sosiaalista sekä taloudellista kestävä kehitystä. Tavoitteet käsittelevät muun muassa köyhyyden poistamista, tasa-arvoa sekä ympäristönsuojelua. Nämä 17 kohtaa jaetaan 169:ään alataavoitteeseen. (Suomen YK-liitto, n.d.)

Kestävän kehityksen 17 tavoitetta ovat seuraavat:

1. **Ei köyhyyttä:** poistaa köyhyys kaikkialta sen kaikissa muodoissa.
2. **Ei nälkää:** poistaa nälkä, parantaa ravitsemus, saavuttaa ruokaturva sekä edistää kestävää maataloutta.
3. **Terveyttä ja hyvinvointia:** taata kaikenikäisille hyvinvointi ja terveellinen elämä.
4. **Hyvää koulutusta:** taata kaikille tasa-arvoinen, laadukas ja avoin koulutus sekä mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen.
5. **Sukupuolten välistä tasa-arvoa:** saavuttaa tasa-arvo sukupuolten välillä sekä vahvistaa tyttöjen ja naisten mahdollisuuksia ja oikeuksia.
6. **Puhdasta vettä ja sanitaatiota:** varmistaa kaikille puhtaan veden saanti ja sen kestävä käyttö sekä sanitaatio.
7. **Edullista ja puhdasta energiaa:** varmistaa kaikille kestävä, uudenaikainen, luotettava ja edullinen energia.
8. **Ihmisarvoista työtä ja taloudellista kasvua:** edistää kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua ja säällisiä työpaikkoja sekä tuottavaa työllisyyttä.
9. **Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja:** edistää kestävä teollisuutta ja innovaatioita sekä rakentaa kestävä infrastruktuuri.
10. **Eriarvoisuuden vähentämistä:** vähentää maiden sisällä ja niiden välillä olevaa eriarvoisuutta.
11. **Kestäviä kaupunkeja ja yhteisöjä:** taata kestävät ja turvalliset kaupungit sekä asuinyhdyskunnat.
12. **Vastuullista kulutusta ja tuotantoa:** varmistaa kestävyys kulutus- ja tuotantotavoissa.
13. **Ilmastotekoja:** toimia ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan kii-reellisesti.
14. **Vedenalaista elämää:** säilyttää meret ja merissä olevat luonnonvarat sekä edistää niiden kestävää käyttöä.
15. **Maanpäällistä elämää:** suojella ja palauttaa ennalleen maaekosysteemejä sekä edistää niiden kestävä käyttöä, pysäyttää biodiversiteetin eli luonnon monimuotoisuuden häviäminen ja maaperän

köyhtyminen, edistää metsien kestäväää käyttöä sekä taistella aavikoitumista vastaan.

16. **Rauhaa, oikeudenmukaisuutta ja vahvoja instituutioita:** taata kaikille pääsy oikeuspalveluihin ja edistää rauhanomaisia yhteiskuntia sekä rakentaa kaikilla tasoilla vastuullisia ja tehokkaita instituutioita.
17. **Yhteistyötä ja kumppanuutta:** tukea maailmanlaajuisia kumppanuutta sekä kestäväen kehityksen toimeenpanoa.
(Suomen YK-liitto, n.d.)

Kuva 4. Kestävän kehityksen tavoitteet (Ulkoministeriö, n.d.).

4.2 Kestävän kehityksen toimikunta

Kestävän kehityksen tavoitteita Suomessa seuraa ja arvioi kestäväen kehityksen toimikunta. Se on vaikuttajafoorumi, joka koostuu eri alojen toimijoista yhteiskunnassa. Jäsenenä on esimerkiksi ministereitä ympäristöministeriöstä. Toimikunta pyrkii viemään kestäväää kehitystä yhteiskunnallisiin käytäntöihin ja politiikkaan. Toimikunnalla on kokouksia 2-3 kertaa

vuodessa ja sen lisäksi seminaareja sekä tapaamisia eri toimijatahojen kanssa. (Valtioneuvoston kanslia, n.d.b)

4.3 Hiilineutraali Suomi 2035

Ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttäminen mahdollistaa kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumisen. Suomessa on vakaa yhteiskuntarakente, koulutettua väestöä sekä korkeaa teknologiaosaamista, jonka vuoksi kestävästi tapahtuva kasvu pystytään toteuttamaan. (Valtioneuvosto, n.d.)

Hallitustenvälinen ilmastopaneeli IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) koostuu ilmastotieteen asiantuntijoista, jotka arvioivat ja kokoavat yhteen tieteellistä tietoa ilmastonmuutoksesta. IPCC tuottaa tutkijaryhmissään raportteja kansainvälistä ja kansallista päätöksentekoa varten. (Ilmatieteen laitos, 2019) IPCC:n mukaan yli 1,5:n asteen nousu ilmaston lämpenemisessä aiheuttaa muun muassa lajien sukupuuttoa, elinkelvottomien alueiden lisääntymistä sekä veden saannin ja ruoantuotannon vähenemistä. Nämä voivat puolestaan lisätä konflikteja ja pakolaisuutta, koska elämän perusedellytykset muuttuvat. (Valtioneuvosto, n.d.)

Joulukuussa 2015 hyväksyttiin kansainvälinen Pariisin ilmastosopimus ilmastonmuutoksen pysäyttämiseksi, jossa myös Suomi on osallisena. Euroopan unionin tavoitteena on saavuttaa hiilineutraalius ennen vuotta 2050. Suomi saavuttaa Euroopan unionin asettamat tavoitteet vuodelle 2020 etuajassa ja vuoden 1990 päästötasot ovat vähentyneet yli 21 prosenttia. Suomen tavoitteena vuonna 2035 on olla hiilineutraali. Hallitus on asettanut erilaisia tavoitteita, jotta hiilineutraalius saavutetaan. Verrattuna vuoteen 1990 päästövähennysvelvoitteita tulee tiukentaa 55 prosenttiin. (Valtioneuvosto, n.d.)

Luonnon monimuotoisuus heikkenee maailmanlaajuisesti ja taantumista on todettu myös Suomessa. Noin puolet Suomen luontotyypeistä (esim. metsät, Itämeri, suot) ja reilu kymmenes lajeista on luokiteltu uhanalaiseksi. (Valtioneuvosto, n.d.)

4.4 Kestävä kehitys Salossa

Salon kaupunki on laatinut vuonna 2015 ilmasto- ja ympäristöohjelman vuosille 2016-2020 (Salon kaupunki, 2015, s. 2) Suomen Kuntaliitolla on kehittämishanke, jonka tarkoituksena on vähentää ilmastopäästöjä. Kuntaliitto on kuntien ja maakuntien edunvalvoja Euroopan unionissa sekä tarjoaa asiantuntijapalveluita. Jäsenenä kaupunkien ja kuntien lisäksi ovat muun muassa sairaanhoitopiirit sekä muut kuntayhtymät. (Kuntaliitto, n.d.)

Salon kaupunki on sitoutunut hankkeeseen liittymällä siihen mukaan. Kaupungin tavoitteena on kehittää muun muassa kestäviä valintoja, lähivesiä, luonto- ja kulttuuriympäristöä sekä ruokalautasta ympäristövaikuttajana. Ohjelmassa mainitaan, että alueen vahvuus on resurssiviisuus eli kyky käyttää erilaisia resursseja kuten esimerkiksi luonnonvaroja tai energiaa kestäväällä tavalla. (Salon kaupunki, 2015, s. 2)

Kaupunki, yhdistykset sekä yritykset toteuttavat tätä 32:n toiminnon ohjelmaa. Myös kuntalaisten on mahdollista osallistua ohjelmaan. Toiminnot liittyvät esimerkiksi jätteiden lajitteluun, kaupungin kokonaissuunnitteluun tai ruokahävikin pienentämiseen. Salon kaupungin strategiassa tavoitteena on olla älykkään teknologian osaamisen ja monipuolisen elinkeinoelämän kaupunki vuoteen 2025 mennessä. (Salon kaupunki, n.d.a)

Lounais-Suomen Jätehuolto Oy (LSJH) sekä Salon Kaukolämpö Oy ovat perustaneet Lounavoima Oy -nimisen jäte-energiayhtiön. Lounavoima Oy rakennuttaa Saloon vuonna 2021 valmistuvan ekovoimalaitoksen, joka polttaa kierrätettäväksi kelpaamatonta yhdyskuntajätettä sähköksi ja lämmöksi kaupungin asukkaille sekä yrityksille. (Lounavoima Oy, n.d.) Ekovoimalaitokseen tukeutuen kaupungin omistamalle Metsäjaanun teollisuusalueelle rakennetaan kiertotalouspuisto, joka on yksi kaupungin kärkihankkeista. Tämä mahdollistaa Salon keskustan alueen itäpuolelle laajaa teollista kehitystä. (Salon kaupunki, n.d.b)

Vastuullisuus on yksi Salon kaupungin arvoista. Muita arvoja ovat asiakaslähtöisyys, rohkeus sekä oikeudenmukaisuus. Kestävää kehitystä edistävät myös Salon kaupungin verkkosivuilla mainitut perustehtävät, joita ovat asukkaiden hyvinvoinnin parantaminen sekä kuntalaisten osallistumisen ja yhteisöllisyyden lisääminen. (Salon kaupunki, n.d.c)

5 VASTUULLISUUS

Menestyäkseen pidemmällä aikavälillä, organisaation on otettava huomioon kestävä kehityksen eri osa-alueet. Vastuullisesti toimiva organisaatio toimii siten, että kielteisiä ympäristövaikutuksia minimoidaan ja resurssitehokkuutta parannetaan. (Elinkeinoelämän keskusliitto, n.d.) Resurssitehokkuudella tarkoitetaan maapallon resurssien, kuten maa-alueiden, veden, raaka-aineiden, materiaalien ja energian kestävä käyttöä maailmanlaajuisesti. Toiminnalla pyritään vähentämään ja välttämään kielteisiä ympäristövaikutuksia sekä luonnonvarojen loppumista. Tarkoituksena on käyttää materiaaleja optimaalisesti aina raaka-aineiden hankinnasta tuotteiden ja palveluiden kulutukseen ja niiden uudelleenkäyttöön saakka sekä lopulta hävittämiseen. (Kylä-Harakka-Ruonala, 2014, s. 2)

Organisaation tulee myös kehittää ja motivoida henkilöstöään sekä toimia sidosryhmiään kohtaan vastuullisesti (Elinkeinoelämän keskusliitto, n.d.).

Sidosryhmät ovat niitä tahoja, jotka ovat tekemisissä organisaation kanssa ja jotka toiminnallaan vaikuttavat organisaatioon tai organisaatio vaikuttaa niihin (BusinessCredit, 2019).

Vastuullisuuden määrittelee organisaatio itse omassa toiminnassaan. Siinä huomioidaan tärkeät osa-alueet, jotka vaikuttavat sen toimintaan, kuten toimiala, organisaation koko ja toimintaympäristö. Vastuullisuuden osa-alueita ovat esimerkiksi ympäristövaikutusten tarkastelu tuotteen tai palvelun koko elinkaaren aikana tai alihankkijoiden vastuullisen toiminnan seuranta toimitusketjussa. (Elinkeinoelämän keskusliitto, n.d.)

ISO 26000 on vuonna 2010 julkaistu vastuullisen yritystoiminnan eli yhteiskuntavastuun standardi. Standardi on ohjeena organisaatioille yhteiskuntavastuukysymyksissä. ISO 26000 ei sovellu sertifiointiin, sillä se ei sisällä vaatimuksia eikä se ole hallintajärjestelmästandardi. Standardi opastaa organisaatioita noudattamaan sen seitsemää periaatetta, joita ovat: eettinen toiminta, vastuunalaisuus, avoimuus sekä ihmisoikeuksien, kansainvälisten toimintasääntöjen, oikeusjärjestyksen ja sidosryhmien intressien kunnioittaminen. (Törnroos, 2011, s. 9)

5.1 Yhdenvertaisuus

Yhdenvertaisuuslain tavoitteena on ehkäistä syrjintää, edistää yhdenvertaisuutta ja tehostaa henkilön oikeusturvaa, mikäli hän joutuu syrjinnän kohteeksi (Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014 § 1). Yhdenvertaisuus kuuluu perusoikeuksiin. Lain mukaan syrjintä ei saa kohdistua ikään, alkuperään, kansalaisuuteen, uskontoon, kieleen, vakaumukseen, mielipiteeseen, perhesuhteisiin, terveydentilaan, ammattiyhdistystoimintaan, seksuaaliseen suuntautumiseen, poliittiseen toimintaan tai muuhun henkilöön liittyvään syyhyn. Kaikilla ihmisillä on oltava samanlaiset mahdollisuudet koulutukseen, töiden tekemisen sekä palvelujen saamiseen oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa. (Suomen Lentopalloliitto ry, 2020b)

5.2 Yhdenvertaisuus lentopallotoiminnassa

Suomen Lentopalloliitto ry:llä on yhdenvertaisuussuunnitelma, jonka tavoitteena on tunnistaa syrjintää, arvioida ja kehittää toimintaa ja käytäntöjä sekä lisätä osallisuutta. Suunnitelmassa kuvataan keinoja yhdenvertaisuuden edistämiseen ja siihen, kuinka puuttua syrjintään. (Suomen Lentopalloliitto ry, 2020b)

Pelaamisen lisääminen ja huippu-urheilussa menestyminen ovat Suomen Lentopalloliitto ry:n strategian kaksi painopistealuetta. Syrjinnän estäminen liittyy molempiin painopistealueisiin. Kaikki lentopallosta kiinnostuneet pyritään saamaan tasavertaisesti mukaan. Suomen Lentopalloliitto ry:n tavoitteena on sisäistää yhdenvertaisuusajattelua jokaisen työntekijän tasolle sekä lisätä tietoisuutta. (Suomen Lentopalloliitto ry, 2020b)

Yhdenvertaisuussuunnittelun neljä päätavoitetta ovat seuraavat:

1. Liiton ja seurojen toimintatapoihin pyritään saamaan yhdenvertaisuus ja tasa-arvo olennaisiksi osiksi.
2. Yhdenvertaisuutta edistävää toimintaa tehostetaan liitossa ja seuroissa.
3. Keskustelua ja viestintää tehostetaan yhdenvertaisuusasioissa.
4. Syrjintätapauksia varten tehdään selkeät toimintaohjeet.
(Suomen Lentopalloliitto ry, 2020b)

6 KESTÄVÄ URHEILUTAPAHTUMA

Urheilusta aiheutuu kuormitusta ympäristöön. Kuormitusta lisäävät muun muassa materiaalien kulutus, hankinnat sekä liikkuminen. Usein urheilutapahtumissa kävijämäärä on hyvin suuri, jolloin toiminta voi olla kestäväntöntä. Urheiluyhteisöissä on otettava kestävä kehitys huomioon, sillä esimerkiksi ilmastonmuutoksella on vaikutuksia siihen, kuinka tulevaisuudessa voidaan urheilla. Urheilun suur tapahtumien negatiiviset ympäristövaikutukset ovat herättäneet keskustelua, ja siksi kiinnostus vastuulliseen tapahtumajärjestämiseen on lisääntynyt. Ekokompassi -ympäristöjärjestelmää on kehitetty ympäristönhallinnan avuksi myös tapahtumiin. (Suomen Olympiakomitea ry, n.d.b)

Ekokompassi (Kuva 5) on kaikille toimialoille sopiva ympäristöjärjestelmä, joka sisältää 10 erilaista kriteeriä. Kriteereissä mainitaan muun muassa, että organisaatio noudattaa ympäristölainsäädäntöä, kouluttaa henkilöstöään ympäristöasioiden huomioimisessa omassa toiminnassaan, toimii jätehuoltosuunnitelman mukaisesti sekä laatii ympäristöohjelman. (Ekokompassi, n.d.a) Organisaation toiminta auditoidaan eli arvioidaan ulkoisesti. Ekokompassi -sertifikaatti myönnetään, mikäli toiminta on sitoutunut jatkuvaan parantamiseen sekä vastaa kriteereitä. (Ekokompassi, n.d.b) Power Cup pyrkii ottamaan Ekokompassin osa-alueet huomioon tapahtuman ympäristöasioissa, mutta ei välttämättä hanki siihen vaadittavaa sertifikaattia (Arminen, 2020).

Kuva 5. Ekokompassi -logo (Ekokompassi, n.d.c).

Ympäristöjärjestelmä parantaa ympäristöasioiden hallintaa sekä ympäristönsuojelutoimien tuloksellisuutta systemaattisesti. Tunnetuin ympäristöjärjestelmämalli on ISO 14001. Standardin tarkoitus on auttaa organisaatioita, parantaa niiden ympäristönsuojelun tasoa sekä osoittaa, että ympäristöasioista huolehditaan. ISO 14001 -standardin mukaisesti toimiva organisaatio esimerkiksi seuraa ympäristövaikutuksia ja ylläpitää henkilöstön osaamista. (SFS, n.d.) ISO 20121 -standardi on tarkoitettu kestävien tapahtumien hallintaan. Se on hallintajärjestelmästandardi, joka on suunniteltu tapahtuma-alan organisaatioille parantamaan tapahtumiin liittyvien toimintojen, tuotteiden ja palveluiden kestävä kehitystä. (ISO 20121/2012)

6.1 Urheilutapahtuman järjestäminen

Urheilutapahtumat kuuluvat olennaisena osana urheiluun ja ne ovat tärkeitä kanavia urheilulajin imagon viestinnässä. Tästä syystä myös ympäristöasiat kannattaa huomioida tapahtumaorganisaation työssä. Tapahtumapaikan valinta on ensimmäinen asia ympäristöasioiden suunnittelussa. Liikennejärjestelyihin voidaan vaikuttaa paikan valinnalla. Tapahtumaan tarvittavat luvat ja ilmoitukset on hyvä järjestää ajoissa. Näiden lisäksi tarjotut, jätehuolto, energiaratkaisut, siivous, tiedotus ja työväen koulutus liittyvät tapahtuman ympäristöasioihin. Liikenne on suuri rasite ympäristölle, koska urheilutapahtumat keräävät paljon ihmisiä tapahtumapaikalle. Osallistujien liikennekäyttäytymiseen vaikuttaminen voi olla haasteellista, mutta se on toimivin tapa vähentää ympäristön rasitusta. (SLU, 2011, s. 24)

Tapahtumajärjestäjien koulutuksesta huolehtiminen on erittäin tärkeää tapahtuman ympäristöasioiden järjestämisessä. Toteuttavan tahon on oltava motivoitunut ja tietoinen suunnitelmista, jotta ne voivat toteutua. Koulutus on hyvä järjestää tarpeeksi ajoissa, jolloin myös järjestäjät voivat osallistua ympäristöasioiden suunnitteluun. Tällä tavalla varmistetaan toteutuksen ja motivaation onnistuminen. Talkooväen ympäristökoulutus on suositeltavaa järjestää muun koulutuksen ohella, ei erillisinä oppitunteina. Tapahtuman johdon tulisi olla koulutuksen järjestäjänä tai ainakin kutsujana. (SLU, 2011, s. 26)

6.2 Tapahtumapaikka ja maaperä

Tapahtuma-alueelle laitettavat kioskit ja teltat tulee ensisijaisesti sijoittaa kovalle pinnolle. Kioskien ja telttojen alustat suojataan pressulla, suojalevyllä tai muulla vastaavalla. Kahdesta seitsemään päivään kestävässä tapahtumissa nurmikolle on laitettava suojalevyt yleisön kulkureiteiltä. Kasvillisuutta suojataan tarvittaessa lisäämällä aitoja alueelle. (Helsingin kaupungin rakennusvirasto, 2006, s. 10) Pilaantumisherkillä alueilla väkijoukon liikkuminen kannattaa estää kokonaan. Erilaiset rakenteet ja taltat on parempi kiinnittää yleisillä alueilla mieluummin irtokiinnityksillä kuin kiiloilla. Painavaa kalustoa käytettäessä on huomioitava painoa koskevat

rajoitukset, sillä esimerkiksi pehmeillä pinnoilla sitä ei saa käyttää. (Helsingin kaupungin ympäristökeskus, 2014, s. 5)

Tapahtumaa järjestettäessä tulee varmistaa, että se ei aiheuta maaperän, vesistön tai kasvillisuuden pilaantumista. Nurmialueet voivat vahingoittua suuren väkijoukon takia ja kova vesisade saa aikaan mutaisuutta. Tällaisissa tilanteissa yleisö tai muut pehmeälle pinnalle vahingolliset toiminnot kannattaa ohjata muualle. (Helsingin kaupungin ympäristökeskus, 2014, s. 5)

Tapahtuman vaikutusalueella pidetään huolta siisteydestä ja loppusiivouksesta jätehuollon ohella. Mikäli tapahtumasta aiheutuu luonnolle tai viheralueille haittaa, asianmukaisesta kunnostamisesta on huolehdittava ja vahingot korjattava. (Helsingin kaupungin ympäristökeskus, 2014, s. 5) Osallistujia kannattaa muistuttaa isäntäkaupungin kunnioittamisesta kaikkialla kaupungissa, ei pelkästään peli- ja majoitusalueilla.

6.3 Urheilutapahtumien myönteiset vaikutukset

Tapahtumat aiheuttavat ympäristön kuormitusta, mutta vastuullisesti järjestettyinä niillä voidaan lisätä ympäristötietoisuutta sekä -myönteisyyttä. Tapahtumilla on lisäksi myönteisiä vaikutuksia, sillä ne lisäävät yhteisöllisyyttä, työllistävät ihmisiä, tuovat kaupunkiin kulttuuria ja tukevat erityisesti matkailua ja paikallista taloutta. Näiden lisäksi ihmisten elämänlaatu paranee harrastustoiminnan ja sosiaalisen kanssakäymisen avulla. Urheilutapahtumat tavoittavat suuren määrän yleisöä. Ne ovat tärkeitä ihmisille ja niitä halutaan järjestää tulevaisuudessakin. Siitä syystä kestävä kehityksen omaksuminen sekä ympäristön kuormitusta vähentävät toimintatavat ovat välttämättömiä. (Helsingin kaupungin ympäristökeskus, 2014, s. 3) Erityisesti lapset ja nuoret oppivat helposti ympäristövastuullisuuteen liittyviä tietoja, taitoja, arvoja ja asenteita. Urheiluseurojen edustusurheilijat ja ohjaajat ovat tärkeitä roolimalleja nuorille. (SLU, 2011, s. 20)

Ympäristöasioiden huomioiminen lisää organisaation myönteistä julkisuutta ja vastuullista imagoa sekä parantaa suhteita sidosryhmiin. Lisäksi organisaation on mahdollista toimia esimerkkinä ympäristökasvatuksellisissa asioissa ja säästää kustannuksissa, koska oma toiminta tunnetaan tarkasti. Vastuullinen toiminta on myös kannattavaa riskienhallinnan ja ongelmien ehkäisyn kannalta. (SLU, 2011, s. 32)

7 KESTÄVÄN TOIMINNAN LISÄÄMINEN POWER CUPISSA

Yhteistyökumppaneiden kanssa on hyvä sopia yhteiset tavoitteet ennen tapahtuman alkua. Sitouttaminen edistää sekä kiertotaloutta että kestäviä ratkaisuja. (Pajunen, 2018) Kiertotalous tarkoittaa talousmallia, jossa

pyritään ehkäisemään jätteen syntyä jo suunnitteluvaiheessa. Tavoitteena on, että materiaalit säilyvät kierrossa mahdollisimman pitkään. Tällä tavalla neitseellisten raaka-aineiden kulutus ja kielteiset ympäristövaikutukset vähenevät. Tarkoituksena on lisäksi tuottaa myönteisiä vaikutuksia talouteen. Kiertotalouden vastakohtana on lineaarinen talousmalli, jossa tuotteita kulutetaan ja hylätään käytön jälkeen. (SYKE, 2019a)

Sitoumus kestävään toimintaan voidaan kirjata tapahtumakumppanien väliseen sopimukseen kilpailutuksen aikana ja siinä huomioidaan myös kestävät hankinnat. Hankintojen kilpailutuksessa voidaan ottaa käyttöön ympäristökriteerit. Suunnitteluvaiheessa tapahtumajärjestäjä ja yhteistyökumppanit voivat pohtia yhdessä kestävien ratkaisujen lisäämistä. (Pajunen, 2018)

7.1 Markkinointi ja viestintä

Power Cupissa ympäristökasvatuksen rooli on tärkeässä asemassa viestinnässä, koska osallistujat ovat nuoria (Arminen, 2020). Markkinointia on hyvä keskittää sähköisiin viestintäkanaviin kuten sosiaaliseen mediaan. Mainonnassa huomioidaan ympäristötietoisuuden lisääminen eri viestintäkanavien kautta. Power Cupilla on jo olemassa internet-, Facebook-, Instagram-, Snapchat- ja YouTube -sivut viestinnän apuna (Suomen Lentopalloliitto ry, 2017) Keskittämällä markkinointia sähköisiin viestintäkanaviin painotuotteiden, kuten esimerkiksi julisteiden määrän merkitys vähenee.

Sähköinen tulospalvelu varmistaa ajantasaisuuden tapahtumassa. Tällä tavalla nopeutetaan myös viestintää, säästetään aikaa ja paperia sekä vähennetään kustannuksia. (Suomen Olympiakomitea ry, 2020) Power Cupin verkkosivuilla on maininta ladattavasta puhelinsovelluksesta, josta on mahdollista tarkistaa tapahtuman ohjelma, aikataulu, pistetaulukot sekä muuta tietoa. (Power Cup, 2019a) Markkinoinnissa kannattaa keskittyä sovelluksen kehittämiseen ja ilmoittaa eri viestintäkanavilla sen käyttöön-otosta. Palveluntuottajan tulee huomioida, että käyttäjiä on paljon eli on varmistettava, että yhteydet ja sovellus eivät kaadu.

Liikuntaan ja urheiluun liittyviä kestävä kehityksen osa-alueita ovat esimerkiksi vastuullisuus, reilu peli, yhteisöllisyys, turvallinen liikennekäyttäytyminen, liikuntaperinteet sekä luonnon olosuhteet ja vuodenaajat. (Luomi, Paananen, Viberg & Virta, 2011, s. 49) Suomen Lentopalloliitto ry:n verkkosivuilla ei ole mainintaa kestävästä kehityksestä, mutta siellä on osio, joka käsittelee yhdenvertaisuutta, syrjintää sekä häirintää. Nämä osiot liittyvät sosiaaliseen kestävyteen. (Suomen Lentopalloliitto ry, n.d.)

7.2 Materiaalit

Opasteita sekä muita tapahtumaan tarvittavia materiaaleja tulisi suunnitella siten, että niitä pystytään käyttämään myös tulevilla tapahtumissa uudelleen (Meet Turku, n.d.) Materiaalien käytössä huomioidaan ympäristöystävällisyys. Jos tapahtumassa käytetään muovituotteita, kuten esimerkiksi bannereita, niin PVC-muovia vältetään. (Helsingin kaupungin ympäristökeskus, 2014, s. 9) Tapahtumassa jaettavien tuotteiden tai mainoslahjojen tulisi olla sellaisia, joita voidaan käyttää myös tapahtuman jälkeen. (Meet Turku, n.d.)

65 prosenttia kaikista tekstiileistä on tehty esimerkiksi nylonista ja polyesteristä, jotka ovat biohajoamattomia tekokuituja. Mikromuoveja irrottavia tekstiilejä ovat erityisesti tekniset urheiluvaatteet ja fleecet. (Suomen Olympiakomitea ry, 2020) Materiaalien tulisi olla ympäristömerkittyjä. Esimerkiksi työntekijöiden vaatetus voi olla valmistettu luomu- tai Reilun kaupan puuvillasta. Myös muissa hankinnoissa tulisi käyttää ympäristökriteerejä. (Meet Turku, n.d.)

Tapahtumassa järjestetään kioskitoimintaa. Kioskit voivat myydä esimerkiksi Reilun kaupan tuotteita, luomua tai lähiruokaa. Ruokatarvikkeita on suositeltavaa hankkia suurina pakkauskokoina ja suurissa erissä turhan pakkausjätteen välttämiseksi. Ruokatarvikkeet tulee lisäksi säilyttää asianmukaisesti, jotta ne eivät pilaannu. Tuotteita saa kevyemmin pakattuna ja lyhyemmän matkan päästä, kun ne ostetaan lähiseudun tuottajilta. (SLU, 2011, s. 27) Panttijärjestelmän avulla pullot ja tölkit saadaan takaisin kiertoon. Esimerkiksi virvokkeille voidaan kioskin viereen laittaa korit, johon pullot voidaan palauttaa. Pakkausmateriaaleihin kannattaa kiinnittää huomiota. Take away -kahvikupit ja muut kioskin ruokailuastiat voivat olla biohajoavaa materiaalia, mikäli kestoastioiden käyttö ei ole mahdollista.

Kertakäyttö-, kuluttaja- ja pakkaustuotteissa on olemassa myös biohajoavia ja -pohjaisia muovimateriaaleja. On kuitenkin otettava huomioon, että biohajoavia muoveja on useita erilaisia, eivätkä kaikki biohajoavat muovit ole biohajoavia. Valmistuksessa voidaan käyttää biopohjaisia mutta myös fossiilisia raaka-aineita. Meriympäristöön joutuessaan myös biohajoavat muovit saattavat päätyä meriroskaksi. (SYKE, 2019b)

7.3 Liikkuminen ja kuljetukset

Majoituspaikoilta kuljetaan urheilukentille seurojen omilla linja-autoilla. Busseille on määrätty jättö- ja noutopaikat sekä bussiparkit. Majoituskouluilta tapahtuma-alueelle järjestetään erikseen tilattava bussikuljetus, mikäli osallistujat saapuvat junalla Saloon. (Power Cup, 2019d)

Joukkueista osa tulee Saloon omilla linja-autoilla ja osa julkisilla. Julkisilla tulevat hankkivat kuljetuksen Salon Viesti ry:n tai Suomen Lentopalloliitto ry:n kautta. Jotkut Power Cupia aikaisemmin järjestäneet paikkakunnat

ovat hankkineet jatkuvan kuljetuksen peli- ja majoituspaikkojen välillä. Yleinen käytäntö on kuitenkin ollut, että urheilukentiltä ei lähdetä kesken päivän pois, vaan pelikentille lähdetään aamulla ja majoituskouluille palataan iltapäivällä tai illalla. Joillain paikkakunnilla kaupunki on järjestänyt julkisen bussiliikenteen kisakäyttöön ja myös Salossa on sellaisesta vaihtoehdosta ollut keskustelua. (Arminen, 2020)

Tapahtuma-alueelle saapumisesta osallistujia on hyvä tiedottaa etukäteen. Joukkoliikenteen aikataulujen tulisi olla helposti löydettävissä ja näkyvillä. Viestinnässä voi painottaa esimerkiksi yhteisbussikuljetuksiin sekä kimpakyyteihin. (Meet Turku, n.d.) Päästöt ovat kolmasosa 50 henkilöä matkustavassa bussissa verrattuna henkilöautoon, jossa on neljä matkustajaa. Kestävällä kulkemisella säästetään aikaa sekä rahaa ja sen lisäksi joukkuehenki ja yhteisöllisyys kasvavat. (Suomen Olympiakomitea ry, 2020)

Maksullinen autoparkki puolestaan voi kannustaa käyttämään enemmän joukkoliikennettä. Lähellä asuville voi järjestää maksuttoman sekä valvotun pyöräparkin. (Meet Turku, n.d.) Kimpakyydit lisäävät auton käyttökapasiteettia. Autoilijoita voidaan motivoida saapumaan tapahtumaan täysillä autollisilla mainostamalla porrastettua pysäköintimaksua. Polttoainekuluissa säästetään, kun kuljettajia opastetaan taloudelliseen ajamiseen. (Helsingin kaupungin ympäristökeskus, 2014, s. 6)

Salossa kaupunki alkoi järjestää paikallista linja-autoliikennettä 1.6.2019 alkaen. Liikennöintiä kuitenkin järjestetään kesällä harvennetulla vuorovälillä eikä arkipyhinä liikennöintiä ole lainkaan. Tämä kannattaa huomioida turnauksen aikana. (Salon kaupunki, 2019). Linja-autojen energianlähteisiin voi mahdollisuuksien mukaan kiinnittää huomiota. Esimerkiksi biokaasulla tai sähköllä toimivat bussit ovat ympäristön kannalta parempia vaihtoehtoja kuin muilla polttoaineilla toimivat. Liikennöitsijöiltä voi tiedustella energiatodistusta (Helsingin kaupungin ympäristökeskus, 2014, s. 9)

7.4 Majoitus

Tapahtumaan osallistujat majoittuvat 30:ssä eri koulussa ja välimatkat ovat vaihtelevia. Osaan kouluista välimatka voi olla jopa 20 kilometriä. Useimmat majoituskoulut sijaitsevat kuitenkin tapahtuma-alueen lähellä. (Arminen, 2020) Lähellä majoittuville voi mieltä esimerkiksi polkupyöriä tai potkulautoja lainattavaksi, joilla pääsisi helposti pelialueelle.

Kouluissa majoittujilla on mukanaan omat patjat, petivaatteet, makuupussit sekä tyynt (Power Cup, 2019e). Koulujen pesu- ja puhdistusaineissa kannattaa selvittää, että käytössä on ainoastaan ympäristömerkittyjä tuotteita.

Majoituskouluilta voi myös tiedustella, että onko heillä käytössä ympäristöjärjestelmää kuten Ekokompassia. Mikäli järjestelmän rakentamiseen ei

ole resursseja, niin kouluilta voi tiedustella ympäristöohjelmaa. (Helsingin kaupungin ympäristökeskus, 2014, s. 9)

7.5 Ruokailu

Tapahtuma-alueella Suomen Lentopalloliitto ry vastaa kioskeista, hankinnoista, tilauksista sekä teltoista ja kalusteista. Myös kioskien rahahuolto ja pohjakassat ovat liiton vastuulla. (Suomen Lentopalloliitto ry, 2017)

Turnauspäivien aikana lämmintä ruokaa tarjotaan yhteensä seitsemän kertaa; kaksi lämmintä ruokaa päivässä torstaista lauantaihin sekä yksi lämmin ruoka sunnuntaina (Arminen, 2020). Majoituskouluilla tarjotaan aamu- ja iltapalat. Lounaat ja päivälliset tarjotaan turnausalueella (Power Cup, 2019f) Mahdollisesti yksi seitsemästä ruokailukerrasta tarjotaan kaikille kasvisruokana. Tätä ei mainostettaisi erikseen kasvisvaihtoehtona. Esimerkiksi soijarouhemakaronilaatikon nimen sijaan käytettäisi vain makaronilaatikkoa. Lihan määrän vähentämistä on myös suunniteltu jokaiselle ruokailukerralle, jolloin ei tarjottaisi ainoastaan yhtä kasvisruokaa. Lisäksi on mietitty erilaisia tapoja vähentää ruokahävikkiä. (Arminen, 2020) Lihatuotteissa kannattaa suosia kalaa, riistaa ja kanaa. Naudan- ja lampaanliha kuormittavat raskaimmin ympäristöä. Kalaa tarjottaessa huomioidaan, että se ei ole uhanalaista. (Suomen Olympiakomitea ry, 2016) WWF:n Kalaopas ohjaa vastuullisissa kalavalinnoissa ja toimii vastuullisen kuluttamisen oppaana (WWF, 2019).

Majoituskouluissa ruoka jaetaan linjastoilta. Ruokailun lopuksi roskat laitetaan muovipussiin. Tästä syntyy muovijätettä. Ruokahuoltoalueille voi varata eri jätteille lajitteluastioita, mutta mikäli tämä ei ole mahdollista niin muovipussien sijaan voi käyttää biohajoavia pusseja.

Tuotteen luomumerkki tarkoittaa, että se on tuotettu luonnonmukaisesti. Esimerkiksi EU:n alueella pakatuissa luomuelintarvikkeissa on Lehtimerkki (Kuva 6). Merkki edellyttää, että valmistuksessa vähintään 95 prosenttia käytetyistä maatalousperäisistä raaka-aineista on luomua ja että tuotannossa on noudatettu EU:n luomusasetusta. (Luomu, n.d.)

Kuva 6. EU:n Lehtimerkki (Luomu, n.d.).

Suomen oma kansallinen luomumerkki on Aurinkomerkki (Kuva 7, s. 18). Merkin tulee täyttää EU:n luomusasetuksen ehdot sekä kuuluttava suomalaisen luomuvalvontaviranomaisen valvontaan. (Luomu n.d.)

Kuva 7. Aurinkomerkki (Luomu, n.d.).

Ympäristö- ja vastuullisuusmerkittyjä tuotteita ovat esimerkiksi Reilun kaupan tuotteet. Reilun kaupan merkki (Kuva 8) tarkoittaa, että tuote on tuotettu kestävästi sekä vastuullisesti. Luomumerkittyjen Reilun kaupan tuotteiden osuus on yli 80 prosenttia. Aina nämä merkit eivät kuitenkaan ole tae ilmastoystävällisestä ruoasta. (Helsingin kaupungin ympäristökeskus, 2014, s. 12)

Kuva 8. Reilun kaupan merkki (Reilu kauppa, n.d.).

7.6 Veden- ja energiankulutus

Vedenkäytön seuraamista varten Salossa on ollut suunnitelmissa laittaa koulun suihkuiloihin julisteita tai tiimalaseja. Tällä tavalla jokainen pystyisi pohtimaan omaa vedenkulutustaan. Etäluettavia mittareita ei ole käytettävissä, joten koulukohtaisia vedenkulutuskilpailuja ei voida järjestää. (Arminen, 2020)

Majoitustiloihin voi lisätä esimerkiksi kylttejä, joissa tiedotetaan lyhyistä suihkuista. Lisäksi kylteissä voi lukea seuraavia asioita: suihkun hana laitetaan kiinni saippuoinnin ajaksi, vältetään kuuman veden käyttöä ja suljetaan vesihanat kunnolla. Kouluun tulisi ilmoittaa heti mahdollisista tiputtavista hanoista. Oikein säädetyllä käyttövesijärjestelmällä ja järkevällä käytöllä vedenkulutusta voidaan vähentää kymmeniä prosentteja. (Motiva, 2019a)

Optimaalinen lämpötila oleskelutiloissa on 21 astetta sisäilmastotutkimuksen mukaan. Tämä lämpötila on energiataloudellinen sekä terveellinen. Yhden asteen nousu näkyy viiden prosentin hinnannousussa

sähkölaskussa. Sähkölaitteet ja valot on hyvä sammuttaa aina silloin kun lähdetään huoneesta tai oleskelutilasta tai kun laitetta ei käytetä. Jos majoituskoulun nukkumistiloja tuuletetaan, niin tuuletetaan ristivedolla ja ikkunaa ei jätetä pitkäksi aikaa auki. (Motiva, 2019b) Koska Power Cup järjestetään kesäisin, myös matalampi lämpötila voi olla sopiva vaihtoehto. Majoituskoulujen nukkumisjärjestelyt vaikuttavat myös huoneilman lämpötilaan.

Koulurakennukset ovat nykypäivänä ilmatiiviimpiä rakennuksia, jolloin ne tarvitsevat mekaanista ja säädelyä ilmastointijärjestelmää. Ilmankäsittelylaite, joka on energiatehokas, pystyy kattamaan lähes kaiken lämpöhäviön lämmöntalteenotolla. Tehokkuus säilyy korkeana ja huonekohtaiset olosuhteet eivät heikkene ohjatulla mekaanisella ilmastoinnilla. (Systemair, n.d.)

Tapahtumaan voi mahdollisuuksien mukaan ostaa vihreää sähköä eli ympäristösähköä. Hiilineutraaleilla ja hiilidioksidivapailta tuotantotavoilla ehkäistään ilmastomuutosta. Tulevaisuudessa uusiutumattomat energianlähteet tulevat väistämättä loppumaan, joten uusiutuva energia on kaukonäköinen valinta. Luonnonvarojen liikakulutus aiheuttaa monille yhteisöille vaaran ajautua konflikteihin. Ympäristön terveyteen sekä näihin yhteisöihin voidaan vaikuttaa myönteisesti ostamalla ympäristösähköä. Uusiutuvien energialähteiden tuotantotavat lähtökohtaisesti aiheuttavat vähemmän ympäristökuormitusta ja päästöjä kuin uusiutumattomat. Uusiutuvia energianlähteitä ovat aurinkoenergia, vesivoima, bioenergia, tuulivoima sekä maalämpö ja geoterminen energia. Useiden sähköntarjoajien myymä vihersähkö on melko edullista. (Sähkövertailu, n.d.) Sähköyhtiön kanssa yhteistyön tekeminen voi olla imagotasolla kannattavaa molemmille osapuolille.

EKOenergia on 34:n eurooppalaisen ympäristöasioita ajavien kansalaisjärjestöjen muodostama voittoa tavoittelematon verkosto. Sen tavoitteena on esimerkiksi kasvattaa kuluttajatietoutta sähkön alkuperästä, suojella luontoa sekä tehdä yhteistyötä muun muassa energiayhtiöiden, kuluttajajärjestöjen ja viranomaistahojen kanssa. Lisäksi verkosto ylläpitää EKOenergia -ympäristömerkkiä (Kuva 9), joka on tarkoitettu uusiutuvalla energialle. (Sähkövertailu, n.d.)

Kuva 9. EKOenergia-merkki (Sähkövertailu, n.d.).

Generaattoreissa voi käyttää biopolttoaineita, mikäli verkkosähköä ei ole käytettävissä. Myös valaistuksessa kannattaa käyttää energiaa säästäviä vaihtoehtoja kuten led- ja energiansäästölamppuja. (Suomen Olympiakomitea ry, 2018)

7.7 Jätteen synnyn ehkäisy ja kierrätys

Salon Power Cupin jätehuoltoon kiinnitetään huomiota siten, että erilaisille jätteille on omat lajittelupisteet. Lajitteluastioiden vieressä mahdollisesti on päivystämässä vastuullisuusoppaita, jotka opastavat osallistujia jätteiden lajittelussa. Mikäli talkooväkeä ei ole riittävästi, pohdinnassa on ollut esimerkiksi laittaa jonkun koulun luokkalaiset tienamaan rahaa vastuullisuusoppaiden tehtävissä. (Arminen, 2020) Alueen jätehuoltotoimijoiden kanssa on hyvä tehdä yhteistyötä ja pohtia, miten jätteet käsitellään ja kuinka jätteen käsittelystä saataisi mahdollisimman kestävä lopputulos.

Jäteastioita varataan riittävästi ja ne laitetaan esille selkeästi, jotta osallistujien on helppo lajitella. Astioiden etupuolelle voidaan laittaa tiedotuskyltit, joissa lukee mitä jätteitä lajitellaan mihinkin astiaan. Tällä tavalla jätehuoltopisteillä käynti sujuu lisäksi nopeammin.

Tapahtuma-alueelle tulevat WC:t ovat bajamajoja. Bajamajajäte yleensä päätyy poltettavaksi, mutta sitä voi myös hyödyntää eli käyttää resurssina. Jätteestä voidaan tuottaa biokaasua, joka on uusiutuvaa energiaa ja myös ympäristöystävällistä. Biokaasua on mahdollista käyttää polttoaineena sekä teollisuuden energiana. Bajamajajätteen lisäksi biokaasua voidaan valmistaa esimerkiksi pilaantuneesta ruoasta tai festivaalien biojätteestä. Laskennallisesti biokaasun hiilidioksidipäästöt ovat nolla, koska sen palamisen aikana päästöjä syntyy yhtä paljon kuin mitä on sitoutunut sen raaka-aineisiin. (Gasum, 2018) Käsienvpesussa kannattaa huomioida ympäristöystävällinen käsidesi.

Sanitaatio on mahdollista järjestää tapahtumassa myös ekologisemmalla tavalla. Käymäläseura Huussi ry:n Keko-projektissa on pilotoitu vuonna 2014 vedetöntä tapahtumakäymälää (Kuva 10, s. 21), jossa ravinteita on kerätty talteen ja WC-jäte saatu nopeammin käyttöön kasvilannoitteeksi sekä maanparannusaineeksi. Lisäksi kuivakäymälä on kemikaaliton, hajuton ja viihtyisä. (Käymäläseura Huussi ry, 2013)

Kuva 10. Mobiilikuivakäymälä KEKO (Käymäläseura Huussi ry, 2013).

8 KEHITYSIDEAT

Jatkokehitysideoina Suomen Lentopalloliitto ry:n verkkosivuille voi lisätä oman välilehden, joka käsittelee kestävästä kehitystä esimerkiksi urheilun tai kestävän tapahtuman kautta. Power Cupin verkkosivuille kannattaa lisätä kohta, jossa turnauksen teema kerrotaan selkeästi. Kestävyyttä on hyvä mainostaa myös sosiaalisessa mediassa, jotta osallistujat tietävät ajoissa, että mistä on kyse. Sosiaalisen kestävyuden näkökulmasta verkkosivut voidaan kääntää useammalle kielelle. Tällä hetkellä sivut ovat suomeksi ja englanniksi. Koska kyseessä on maailman suurin juniorilentopallotapahtuma, myös muita kieliä voi lisätä sivulle.

Kokouksia kannattaa järjestää yhteistyökumppaneiden kanssa esimerkiksi Skypen kautta. Sähköinen hallinto helpottaa etäkokouksia ja sillä voidaan varmistaa, että kaikilla osallistujilla on tarvittavat asiakirjat saatavilla. (Suomen Olympiakomitea ry, 2020) Tapahtumaa järjestettäessä voidaan miettiä, että olisiko sitä mahdollista seurata etäyhteyksillä.

Yhdenvertaisuuden näkökulmasta viestinnässä kannattaa painottaa, että tapahtuma on sukupuoleen, ikään, uskonnolliseen tai etniseen taustaan katsomatta kaikille avoin. Tapahtumapaikkaa suunniteltaessa on hyvä huomioida liikuntarajoitteiset henkilöt. Tapahtumassa esiintyjien ja puhujien tulisi edustaa molempia sukupuolia. (Suomen Olympiakomitea ry, 2016)

Alueella tapahtuvaa roskaantumista voi ehkäistä jätteiden lajittelun ja ohjeistuksen lisäksi neuvomalla osallistujia ottamaan mukaansa omia vesipulloja. Kannattaa lisäksi selvittää, että onko ulos alueelle mahdollista järjestää kaivoista tai tankkiautoista vesipisteitä, joissa juomapulloja täytetään.

Ruokailussa majoittujien määrä lasketaan etukäteen ja mahdolliset erityisruokavaliot huomioidaan. Lähiruoan mahdollisuutta voi ajatella aina siinä kaupungissa, jossa tapahtuma järjestetään. Tällä tavalla kuljetuksen välimatkat pienenevät kuten myös kustannukset ja päästöt. Turnauksen teemaa ajatellen teknologian näkökulmasta esimerkiksi biojätteen määrää ja ruokahävikkiä voitaisi seurata jollakin mittarilla. Edellisen päivän ruokahävikkiä voi seurata kilomäärinä ja ylijäämäruokaa tarjota osallistujille ja talkoolaisille. Power Cup -puhelinsovellukseen voidaan lisätä ruokalistat osallistujille sekä turnaukseen liittyvien tietojen lisäksi bussiaikataulut, jotta liikkuminen onnistuisi julkisilla.

Urheiluvarusteiden elinkaari on huomattavasti pidempi kuin mitä alkupe räinen käyttäjä niitä tarvitsee. Tapahtumassa voi järjestää urheiluvarusteille ja -vaatteille kirpputorin. Tavara kiertää tehokkaasti isojen tapahtumien yhteydessä. Urheiluvarustekirpputori saattaisi houkutella paikalle tuleviakin lentopallon harrastajia. Käytöstä poistettavia varusteitakaan ei tarvitse heittää välttämättä pois, sillä niitä voi tarjota esimerkiksi kouluihin, päiväkoteihin tai leikkipuistoihin. (Suomen Olympiakomitea ry, 2020) Vaihtoehtona on järjestää kirpputori illalla pelien jälkeen, jolloin saadaan toinen sosiaalinen tapahtuma lentopallotapahtuman perään.

Tapahtumaan tarvittavia kalusteita, laitteita tai koristeita voi myös vuokrata tai lainata ja tarpeen vaatiessa ostaa esimerkiksi kierrätyskeskuksista. Hankintavaiheessa on hyvä miettiä tuotteen jatkokäyttöä. (Suomen Olympiakomitea ry, 2018)

9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Opinnäytetyö on tarkoitettu toimintaohjeeksi Salon Power Cupin talkootyöväelle toimimaan kestävän kehityksen mukaisesti. Tarkoituksena ja toiveena on, että myös tulevat tapahtuman järjestäjät sekä Suomen Lentopalloliitto ry voivat hyödyntää työtä jatkossa.

Tietoa kestävästä urheilutapahtuman järjestämisestä on julkaistu jonkin verran sähköisissä lähteissä, mutta kirjalliset lähteet ovat enemmän käsitelleet muita kestävyteen liittyviä asioita. Opinnäytetyöprosessi on kuitenkin ollut mielenkiintoinen ja tietoa on löytynyt sen verran eri lähteistä, jotta niistä on saatu koottua yhtenäisen oppaan. Sähköisten lähteiden lisäksi myös vuoden 2018 Power Cupin -käsikirja sekä tilaajan antamat tiedot ovat auttaneet prosessin onnistumisessa. Lisäksi oppimisprosessi on ollut myönteinen. Opinnäytetyössä on ollut aiheita, joista pohjatietoa on

tekijällä jo ollut ennestään, mutta myös uusia näkökulmia on tuotu työhön mukaan.

Ympäristöasioiden ja kestäväen kehityksen huomioiminen vaatii niiden kaikkien osa-alueiden tarkastelua. Tavoitteisiin pääseminen vaatii pitkäjänteisyyttä. Työntekijöiden koulutuksella ja motivoinnilla on suuri merkitys, jotta kestävät toimintatavat saadaan heti käyttöön. Koulutus on hyvä aloittaa jo riittävän ajoissa sekä nivoa se yhteen muun koulutuksen kanssa, jotta erillistä ympäristöopetusta ei tarvitse järjestää.

On myös tärkeää sitouttaa yhteistyökumppanit toimimaan kestäväällä tavalla. Jokaisen yhteistyökumppanin tulisi miettiä kestävyyttä myös omassa toiminnassaan, ei ainoastaan Power Cupin järjestämisessä. Yhteisellä suunnittelulla kaikki osapuolet voivat tuoda omia näkökulmiaan keskusteluun. Sitouttamalla muut, vastuu ei jää vain yhdelle osapuolelle vaan jakautuu tasaisesti.

Sähköistä markkinointia on hyvä hyödyntää ja tuoda esiin Power Cupin teemaa. Turnauksen teemaan liittyen, erityisesti Power Cupin puhelinsovellusta kannattaa ehdottomasti kehittää, koska sitä kautta tietoa saadaan nopeasti ja se on ajankohtaista. Lapset ja nuoret omaksuvat herkästi uusia asioita, joten ympäristökasvatuksellisiin asioihin on erinomainen mahdollisuus vaikuttaa. Kestävä tapahtumatuoanto ja vastuullisuus ovat kasvava teema. Kiinnittämällä huomiota vastuulliseen toimintaan, organisaation julkisuuskuva paranee ympäristöä kunnioittavana toimijana. Samalla organisaatio toimii esimerkkinä muille tapahtuman järjestäjille.

LÄHTEET

Arminen, H-M. (2020). Opinnäytetyöstä. Sähköpostiviesti tekijälle 22.1.2020

BusinessCredit (2019). Keitä ovat yrityksen tärkeimmät sidosryhmät? Blogijulkaisu 19.7.2019. Haettu 19.2.2020 osoitteesta <https://www.businesscredit.fi/blog/keita-ovat-yrityksen-tarkeimmat-sidosryhmat>

Ekokompassi (n.d.a). Ekokompassi-kriteerit. Haettu 19.2.2020 osoitteesta <https://ekokompassi.fi/palvelut/kriteerit/>

Ekokompassi (n.d.b). Ekokompassi lyhyesti. Haettu 19.2.2020 osoitteesta <https://ekokompassi.fi/ekokompassi-lyhyesti/>

Ekokompassi (n.d.c). Ekokompassi -logo. Haettu 7.4.2020 osoitteesta https://ekokompassi.fi/etusivu/materiaalipankki/ekokompassi_logo_cmyk_300dpi/

Ekotuki (n.d.). Tästä löydät ekotukitoiminnan materiaaleja vapaasti käytettäväksi. Haettu 19.3.2020 osoitteesta <https://www.ekotuki.fi/Materiaalit>

Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry (n.d.). Vastuullisuus liiketoiminnan ytimessä. Haettu 12.2.2020 osoitteesta <https://ek.fi/mita-teemme/energia-liikenne-ja-ymparisto/vastuullisuus/>

Gasum (2018). Helsinki-päivän konsertin bio- ja bajamajätteistä tuotettavalla biokaasulla ajaa 10 000 kilometriä. Haettu 8.4.2020 osoitteesta <https://www.gasum.com/gasum-yrityksena/medialle/uutiset/2018/helsinki-paivan-konsertin-bio--ja-bajamajatteista-tuotettavalla-biokaasulla-ajaa-10-000-kilometria/>

Helsingin kaupungin rakennusvirasto (2006). Yleisötapahtumien ympäristöehdot. Haettu 8.4.2020 osoitteesta <https://www.hel.fi/hel2/hkr/ehdot/Yleisotapahtumienymparistoehdot.pdf>

Helsingin kaupungin ympäristökeskus (2014). *Siisti tapahtuma! Ympäristöopas tapahtumajärjestäjille*. Greening Events-hanke. Haettu 28.2.2020 osoitteesta https://www.greeningevents.fi/files/2014/10/GE_ymparistoopas_suom1.pdf

Ilmatieteen laitos (2019). IPCC tukee ilmastopoliittista päätöksentekoa. Haettu 11.2.2020 osoitteesta <https://www.ilmatieteenlaitos.fi/ipcc-ilmastopaneeli>

ISO 20121 (2012). ISO 20121 Event sustainability management systems. Haettu 21.4.2020 osoitteesta <http://www.iso20121.org/>

Kuntaliitto (n.d.). Suomen Kuntaliitto. Haettu 6.4.2020 osoitteesta <https://www.kuntaliitto.fi/kuntaliitto>

Kylä-Harakka-Ruonala, T. (2014). Mitä resurssitehokkuus on ja mihin sillä pyritään? Haettu 19.2.2020 osoitteesta <https://ek.fi/wp-content/uploads/Mita-resurssitehokkuus-on-ja-mihin-silla-pyritaan.pdf>

Käymäläseura Huussi ry (2013). KANNA KORTESI KEKOON – Mobiilikuiva-käymälä KEKO testattavana Tampereen kesässä. Tiedote 28.5.2013. Haettu 8.4.2020 osoitteesta <http://www.huussi.net/wp-content/uploads/2013/06/Mediatiedote-KEKO--huussisuunnistus.pdf>

Lounavoima Oy (n.d.). Usein kysytyt kysymykset. Haettu 21.1.2020 osoitteesta <https://www.lounavoima.fi/usein-kysytyt-kysymykset/>

Luomi, A., Paananen, J., Viberg, K. & Virta, L. (2011). *Keke koulussa – Kestävän kehityksen opas*. Porvoo: Kirjapaino Uusimaa.

Luomu (n.d.). Luomun tunnistaa merkistä. Haettu 22.4.2020 osoitteesta <https://luomu.fi/ruoka/luomumerkit/>

Meet Turku (n.d.) Vinkkejä kestäväan tapahtumaan. Haettu 26.2.2020 osoitteesta <https://www.meetturku.fi/meet-turku/tapahtumajarjestajan-opas/ymparisto/vinkkeja-kestavaan-tapahtumaan>

Motiva (2019a). Vedenkulutus. Haettu 20.3.2020 osoitteesta https://www.motiva.fi/koti_ja_asuminen/hyva_arki_kotona/vedenkulutus

Motiva (2019b). Hallitse huonelämpötiloja. Haettu 20.3.2020 osoitteesta https://www.motiva.fi/koti_ja_asuminen/hyva_arki_kotona/hallitse_huonelamptiloja

Pajunen, N. (2018). Vinkkejä kestävien tapahtumien toteuttamiseen – hiihtokilpailuista kokouksiin. Blogijulkaisu 24.5.2018. Haettu 30.1.2020 osoitteesta <https://www.sitra.fi/blogit/vinkkeja-kestavien-tapahtumien-toteuttamiseen-hiihtokilpailuista-kokouksiin/>

Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopisto (n.d.). Kestävän kehityksen ulottuvuudet. Haettu 22.4.2020 osoitteesta https://peda.net/poke/projektit/luva_hankkeet/Up-hanke/Ymp%C3%A4rist%C3%B6-1val3/aihe1/kkm/k

Power Cup (2019a). Historia. Haettu 13.1.2020 osoitteesta <https://www.powercup.fi/power-cup/historia/>

Power Cup (2019b). Power Cup. Haettu 13.1.2020 osoitteesta <https://www.powercup.fi/power-cup/>

Power Cup (2019c). Power Cup Salo 2020 aluekartta. Haettu 19.2.2020 osoitteesta <https://www.powercup.fi/info/liikkuminen/>

Power Cup (2019d). Liikenne, liikkuminen ja autojen parkkipaikat. Haettu 19.2.2020 osoitteesta <https://www.powercup.fi/info/liikkuminen/>

Power Cup (2019e). Koulumajoitus. Haettu 19.2.2020 osoitteesta <https://www.powercup.fi/info/koulumajoitus/>

Power Cup (2019f). Ruokailu. Haettu 28.4.2020 osoitteesta <https://www.powercup.fi/info/ruokailu/>

Power Cup (2020). TIEDOTE 9.4.2020 Salon Power Cup siirtyy kesäkuulle 2021. Tiedote 9.4.2020. Haettu 13.4.2020 osoitteesta <https://www.powercup.fi/2020/04/09/2496/>

Reilu kauppa (n.d.). Reilun kaupan merkki. Haettu 22.4.2020 osoitteesta <https://reilukauppa.fi/meista/mika-on-reilu-kauppa/merkit/>

Salon kaupunki (n.d.a). Ilmasto- ja ympäristöohjelma. Haettu 27.1.2020 osoitteesta <https://www.salo.fi/asumineniymparisto/ymparistonsuojelujavalvonta/ilmastojaymparistoohjelma/>

Salon kaupunki (n.d.b). Ekovoimalaitokseen tukeutuva kiertotalouspuisto. Haettu 6.4.2020 osoitteesta <https://www.salo.fi/kaupunkijahallinto/strategiajatalous/strategiajavisio/karkihankkeet/ekovoimalaitokseentukeutuvakiertotalouspuisto/>

Salon kaupunki (n.d.c) Salon kaupunkistrategia 2026. Haettu 6.4.2020 osoitteesta <https://www.salo.fi/kaupunkijahallinto/strategiajatalous/strategiajavisio/>

Salon kaupunki (2015). Salon kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelma vuosille 2016 – 2020. Haettu 22.1.2020 osoitteesta <https://www.salo.fi/attachements/2019-01-08T13-30-08532.pdf>

Salon kaupunki (2019). Joukkoliikenteen aikataulut. Haettu 19.2.2020 osoitteesta <https://www.salo.fi/liikennejakartat/liikennepalvelut/joukkoliikenne/aikataulut/>

SFS (n.d.). ISO 14001 – maailman tunnetuin ympäristöjärjestelmämalli. Haettu 21.4.2020 osoitteesta https://www.sfs.fi/julkaisut_ja_palvelut/tuotteet_valokeilassa/iso_14000_ymparistojohtaminen/ymparistojarjestelma

Sitra (2017). Maailman kestävin urheilutapahtuma. Haettu 30.1.2020 osoitteesta <https://media.sitra.fi/2017/12/12091557/sitralahti2017.pdf>

SLU (2011). Urheiluseuran ympäristöopin perusteet. Haettu 21.4.2020 osoitteesta https://storage.googleapis.com/valo-production/2016/12/urheiluseuran_ymparistoon_perusteet.pdf

Suomen Lentopalloliitto ry (n.d.). Faktapankki. Haettu 27.1.2020 osoitteesta <https://www.lentopalloliitto.fi/urheilua/faktapankki.html>

Suomen Lentopalloliitto ry (2017). *Power Cup järjestäjän käsikirja 2018*.

Suomen Lentopalloliitto ry (2020a). Tiedote: Koronavirus/Power Cup. Tiedote 13.3.2020. Haettu 24.4.2020 osoitteesta <https://www.lentopalloliitto.fi/elamyksia/uutiset/uutisarkisto/2020/03/tiedote-koronaviruspower-cup.html>

Suomen Lentopalloliitto ry (2020b). Lentopalloliiton yhdenvertaisuussuunnitelma. Haettu 21.4.2020 osoitteesta <https://www.lentopalloliitto.fi/urheilua/lentopalloliitto/liiton-yhdenvertaisuussuunnitelma.html>

Suomen Olympiakomitea ry (n.d.a). KEKE-koutsi – vinkit ympäristövastuulliseen seuratoimintaan. Haettu 17.4.2020 osoitteesta <https://www.olympiakomitea.fi/keke-koutsi-vinkit-ymparistovastuulliseen-seuratoimintaan/>

Suomen Olympiakomitea ry (n.d.b). Ympäristö ja urheilu. Haettu 27.1.2020 osoitteesta <https://www.olympiakomitea.fi/olympiakomitea/vastuullisuus/ymparisto-ja-ilmasto/>

Suomen Olympiakomitea ry (2016). Vastuullisen tapahtumajärjestämisen muistilista. Haettu 21.4.2020 osoitteesta https://storage.googleapis.com/valo-production/2016/12/vastuullisen-tapahtumajarjestamisen-muistilista_olympiakomitea_paivitetty.pdf

Suomen Olympiakomitea ry (2018). KEKE-KOUTSIN CHECK-LIST TAPAHTUMAJÄRJESTÄJILLE. Haettu 18.4.2020 osoitteesta <https://www.olympiakomitea.fi/uploads/2018/12/keke-koutsin-tapahtumajarjestajan-checklist.pdf>

Suomen Olympiakomitea ry (2020). KEKE-koutsi. Haettu 17.4.2020 osoitteesta https://www.olympiakomitea.fi/uploads/2020/01/268edeb1-keke_vinkikortit_2020.pdf

Suomen YK-liitto (n.d.). Kestävän kehityksen tavoitteet. Haettu 21.1.2020 osoitteesta <https://www.ykliitto.fi/yk-teemat/kestava-kehitys/kestavan-kehityksen-tavoitteet>

Sähkövertailu (n.d.). Vihreä sähkö on valveutuneen kuluttajan valinta. Haettu 20.3.2020 osoitteesta <https://sahkovertailu.fi/vihrea-sahko>

SYKE (2019a). Kohti kiertotaloutta. Haettu 20.2.2020 osoitteesta <https://www.syke.fi/kiertotalous>

SYKE (2019b). Vain osa biohajoavista muoveista hajoaa nopeasti myös Itämeressä. Tiedote 14.11.2019. Haettu 7.4.2020 osoitteesta [https://www.syke.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Tiedotteet/Vain_osa_biohajoavista_muoveista_hajoaa_\(52750\)](https://www.syke.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Tiedotteet/Vain_osa_biohajoavista_muoveista_hajoaa_(52750))

Systemair (n.d.). Koulujen ja päiväkotien ilmanvaihto. Haettu 7.4.2020 osoitteesta <https://www.systemair.com/fi/tuki/kiva-tietaae/koulujen-ja-paeivaekotien-ilmanvaihto/>

Törnroos, L. (2011). *Kestävän kehityksen ja yhteiskuntavastuun standardit ja normit*. Tekniikan Akateemisten Liitto TEK ry. Haettu 6.4.2020 osoitteesta https://www.tek.fi/fi/cmisis/browser?id=workspace%3A//SpacesStore/7b078bb5-932a-45ee-b5e1-09f278f1b267%3B1.0&filename=cmisisbrowser/Kesta%CC%88va%CC%88n%20kehityksen_ja_yhteiskuntavastuun_standardit_ja_normit.pdf

Ulkoministeriö (n.d.). Kestävän kehityksen tavoitteet. Haettu 22.4.2020 osoitteesta <https://um.fi/agenda-2030-kestavan-kehityksen-tavoitteet>

Valtioneuvosto (n.d.). *"Suomella on hyvät mahdollisuudet kestävän kehityksen mukaiseen ekologiseen jälleenrakentamiseen"*. 3.1 Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi. Haettu 11.2.2020 osoitteesta <https://valtioneuvosto.fi/rinteen-hallitus/hallitusohjelma/hiilineutraali-ja-luonnon-monimuotoisuuden-turvaava-suomi>

Valtioneuvoston kanslia (n.d.a). Mitä on kestävä kehitys? Haettu 13.1.2020 osoitteesta <https://kestavakehitys.fi/kestava-kehitys>

Valtioneuvoston kanslia (n.d.b). Kestävän kehityksen toimikunta. Haettu 21.1.2020 osoitteesta <https://kestavakehitys.fi/toimikunta>

WWF (2019). WWF:N KALAOPAS. Haettu 24.4. osoitteesta <https://wwf.fi/kalaopas/>

Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014. Haettu 21.4.2020 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325#Pidp447572352>

Ympäristöministeriö (2013). Mitä on kestävä kehitys. Haettu 6.4.2020 osoitteesta [https://www.ymparisto.fi/fi-fi/ymparisto/kestava_kehitys/mita_on_kestava_kehitys](https://www.ymparisto.fi/fi-fi/ymparisto/kestava-kehitys/mita_on_kestava_kehitys)

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TOIMINTAOHJEET TYÖNTEKIJÖILLE

Kestävän tapahtuman järjestäminen

Ennen tapahtumaa

- Kiertotalouden ja kestävien ratkaisujen edistämistä varten tehdään yhteistyötä keskeisten kumppaneiden kanssa sekä sovitaan yhteisistä tavoitteista.
- Yhteistä pohdintaa ja suunnittelua tapahtumakumppaneiden kanssa: Millä tavalla pystytään järjestämään kestävä tapahtuma? Mitä on tehtävä toisella tavalla?
- Tapahtumakumppaneiden sitouttaminen kestäväan toimintaan. Sitoutus kirjataan sopimukseen. Huomioidaan kestävyys myös hankinnoissa.

Tapahtuman aikana

- Otetaan kiertotalous ja kestävät ratkaisut tuleviin tapahtumiin (myös arkipäivän toimintoihin) yleiseksi toimintatavaksi.
- Mikäli tapahtuman ekologisuutta halutaan mitata, pyydetään arviointia ulkopuoliselta toimijalta.
- Mahdollistetaan tapahtuman seuranta etäyhteyksillä.
- Varmistetaan, että tapahtuma ei aiheuta maaperän, kasvillisuuden tai vesistön pilaantumista.
- Esiintyjät ja puhujat ovat kummankin sukupuolen edustajia.

Tapahtuman jälkeen

- Huolehditaan asianmukaisesta loppusiivouksesta.
- Käydään tapahtumakumppaneiden kanssa läpi: Missä olemme onnistuneet? Mihin tulisi vielä kiinnittää huomiota? Miten pystymme jatkossa hyödyntämään näitä oppeja?

Vinkkejä:

Markkinointi

- Markkinointi keskitetään sähköisiin kanaviin.
- Painotuotteiden määrää minimoidaan.
- Ympäristötietoisuutta lisätään erilaisten viestintäkanavien kautta.

- Viestitään, että tapahtuma on sukupuoleen, ikään, uskonnolliseen tai etniseen taustaan katsomatta kaikille avoin.

Materiaalit

- Opasteita ja muita materiaaleja käytetään uudelleen.
- Hyödynnetään materiaalivirtoja ja käytetään kestäviä tuotteita. Ei jaeta ylimääräistä tavaraa (esim. oheistuotteita).
- Mikäli mainoslahjoja jaetaan, annetaan sellaisia, joita voi käyttää jatkossakin.
- Käytetään tuotteita, joilla on ympäristömerkki (esim. pesuaineet, paperi).
- Työntekijöiden vaatteiden materiaalina käytetään luomu- tai Reilun kaupan puuvillaa.
- Käytetään rakennusmateriaaleja, jotka ovat valmistettu kieräytysraaka-aineesta tai luonnonmateriaalista kuten esim. puusta.
- Ei käytetä PVC-muovisia bannereita.
- Vuokrataan tai lainataan tarvittavia kalusteita, laitteita ym. tai ostetaan kierrätettynä.

Liikkuminen ja kuljetukset

- Kuljetaan kävellen, joukkoliikenteellä tai polkupyörällä eli suositaan kestäväää liikennettä.
- Kannustetaan joukkoliikenteen käyttöön, jotka saapuvat kauempaa. Mikäli se ei ole mahdollista, niin neuvotaan saapumaan yhteisbussikuljetuksilla ja kimpakyydeillä.
- Tiedotetaan tapahtumaan osallistuvia joukkoliikenteen aikatauluista.
- Tehdään autoparkista maksullinen (porrastettu pysäköintimaksu).
- Kannustetaan lähellä asuvia pyöräilyyn ja järjestetään pyöräparkki, joka on valvottu ja maksuton.
- Mahdollistetaan tapahtuman esteettömyys liikuntarajoitteisille.

Ruokailu

- Vähennetään ruoasta aiheutuvia ympäristövaikutuksia suosimalla lähi- ja kasvisruokaa. Kysytään osallistujilta

erityisruokavaliot ennen tapahtumaa. Sovitaan, mitä tehdään hävikkiruoalle.

- Mikäli ruokahuoltoalueelle ei ole mahdollista lisätä lajitteluastioita, käytetään muovipussien sijasta biohajoavia pusseja.
- Tarjotaan ruokailussa ainakin yksi kasvisruokavaihtoehto.
- Mahdollistetaan omien vesipullojen käyttö.
- Hyödynnetään ylijäämäruokaa (lahjoittaminen, säilytys pakasteena).
- Suositaan kalaa, riistaa ja kanaa lihatuotteissa naudan- ja lampaanlihan sijaan. Ei tarjoilla uhanalaista kalaa.
- Tapahtuma-alueella ei käytetä kertakäyttöisiä astioita vaan valitaan biohajoavia ja/tai pahvisia materiaaleja.

Veden- ja energiankulutus

- Tapahtuman järjestämiseen käytetään uusiutuvaa energiaa ja ostetaan vihreää sähköä (jos mahdollista).
- Suljetaan laitteet pois päältä, silloin kun niitä ei tarvita.
- Suihkun hana laitetaan kiinni saippuoinnin ajaksi. Vältetään kuuman veden käyttöä.
- Käytetään valaistuksessa led- ja energiansäästölamppuja.
- Generaattoreissa käytetään biopolttoainetta, jos verkkosähköä ei ole mahdollista hankkia.

Jätteen synnyn ehkäisy ja kierrätys

- Huolehditaan jätehuollosta varaamalla lajitteluastioita tarpeeksi ja selvitetään alueen lajittelumahdollisuudet.
- Löytötavaroista selkeä tiedottaminen.
- Lisätään jäteastioihin selkeät tiedotuskyltit.
- Ylläpidetään alueen siisteyttä koko tapahtuman aikana.
- Opastetaan tapahtumaan osallistujia lajittelussa (vastuullisuusoppaat).
- Minimoidaan kertakäyttötuotteiden käyttö.
- Järjestetään kioskeille pullojen ja tölkkien keräyspiste (esim. panttijärjestelmä).

Koottu lähteistä: (Meet Turku, n.d.), (Pajunen, 2018), (Suomen Olympiakomitea ry, 2016 ja 2018)

Ekotuki -verkkosivuilla on ekotukitoimintaan liittyviä materiaaleja, kuten esimerkiksi lajitteluohjeita ja vinkkitauluja. Materiaalit ovat vapaasti käytettävissä osoitteessa: <https://www.ekotuki.fi/Materiaalit> (Ekotuki n.d.)